



Teacher resilience: problems and solutions

Supporting teachers to face the challenge of distance teaching

Nr.2020-1-LV01-KA226-SCH-094599

- Atsparumas. Mokytojo atsparumas. Tyrimai Latvijoje
- Prof. Dr. Guna Svence

Teacher Resilience: problems and solutions
2022 kovo 18 d

Pranešimo potėmės

1. Atsparumo sąvoka Pozityvioje psichologijoje (Svence&Majors,2015)
2. Bendrieji atsparumo faktoriai (Svence,2009, Svence,2016)
3. Mokytojų atsparumas
4. Mokytojo atsparumo, perdegimo ir įsitraukimo į darbą koreliacija.

Pranešimo kontekstas – projektas

*“Parama mokytojams,
siekiant įveikti
nuotolinio mokymo
iššūkią”*

(2020-1-LV01-KA226-
SCH094599)

resilience

Trys šalys dalyvavo Erasmus+ projekte praėjusiais metais: Latvija (**Guna Svence, Ilze Briška**), Slovakija (Eva Gajdošova), Lietuva (**Ala Petrulyte**).

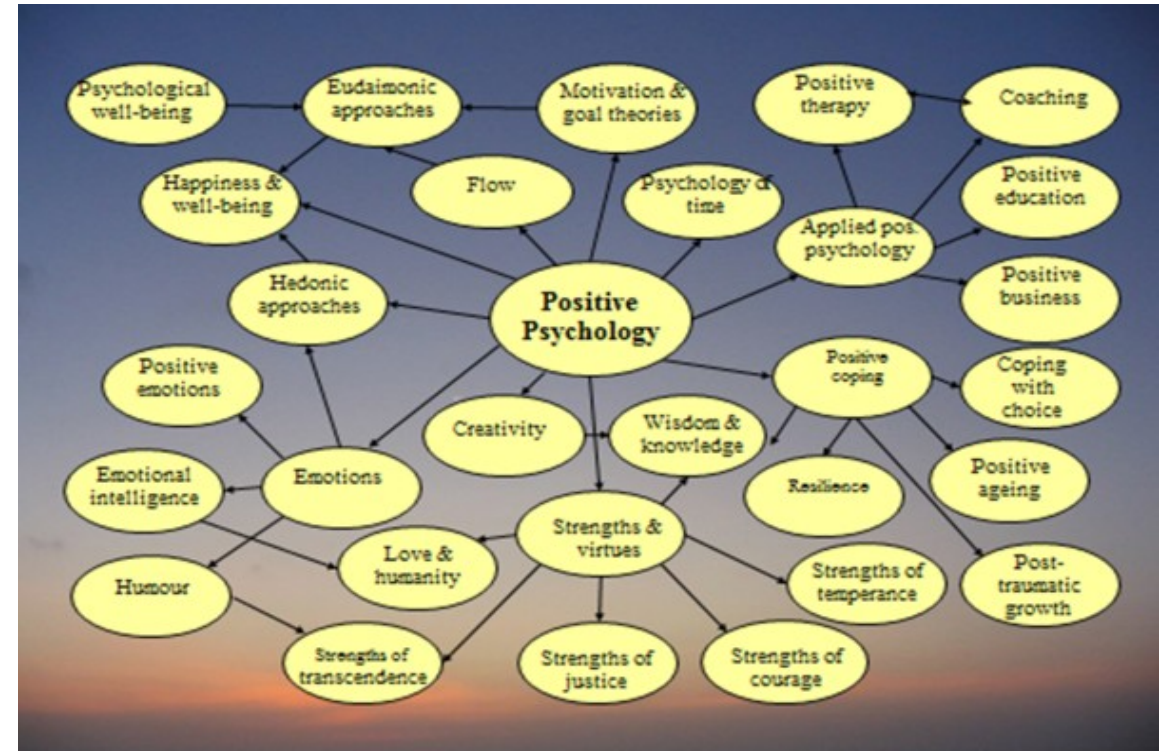
Projekto tikslas yra sukurti gerai veikiančią **skaitmeninę paramos sistemą** mokytojams siekiant stiprinti jų socialinę-emocinę sveikatą ir **atsparumą**.

Raktiniai žodžiai: skaitmeninė paramos programa, mokytojai, socialinė – emocinė sveikata, **atsparumas.**

resilience

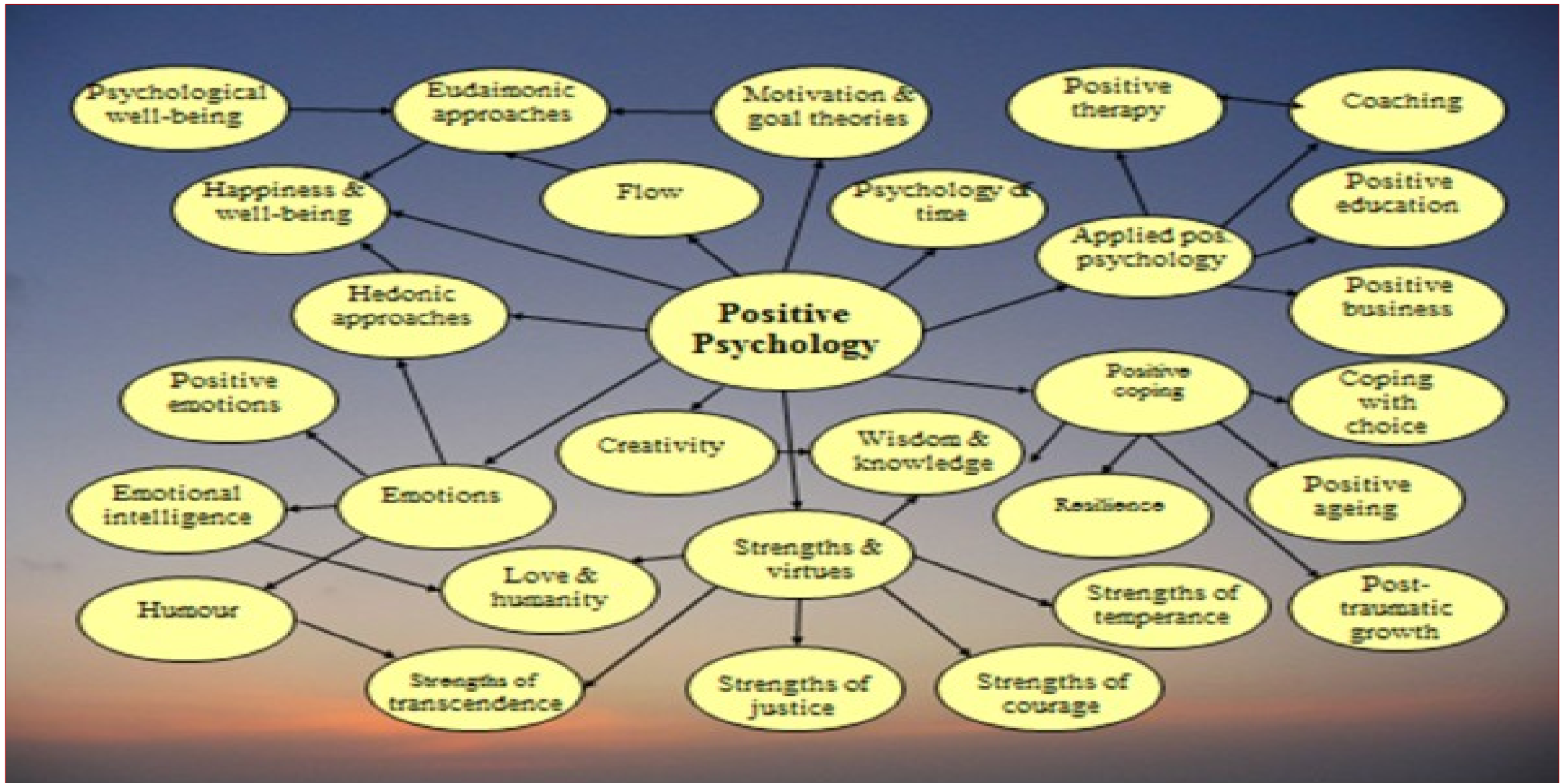
Atsparumo ir gerovės sąvokos Pozityviojoje psichologijoje

Gerovės samprata buvo pritaikyta turinio lygiu ir psichometrine prasme bendradarbiaujant dviem šio straipsnio autorėms 2007 ir 2008 metais. (Svence, Majors, 2009, Svence, 2009). Jis buvo įtrauktas į „Positive Psychology“ leidimą (Svence, 2009): „... Tradiciškai iki šiol **gerovės** sąvoka apėmė idėją, kuri atspindi *optimalią patirtį, optimalią savivertę, pasitenkinimą gyvenimu ir teigiamą savęs vertinimą.*“



Ilona Boniwell, 2009

resilience



From Ilona Boniwell, 2009

resilience

Apibrėžimai

• Kas yra Pozityvioji psichologija? Kas yra Atsparumas bendrąja prasme?

Pozityvioji psichologija – viena iš naujausių psichologijos šakų. Šioje konkrečioje psichologijos srityje dėmesys sutelkiamas į tai, kaip padėti žmonėms klestėti ir gyventi sveiką, laimingą gyvenimą.

Pasak pirmaujančių šios srities autoritetų [Martin Seligman](#) and [Mihaly Csikszentmihalyi](#), pozityvioji psichologija padės pasiekti „mokslinį supratimą ir veiksmingas intervencijas, kurios padėtų sukurti klestėjimą individams, šeimoms ir bendruomenėms“.

«(Seligman ME, Csikszentmihalyi M. [Positive psychology. An introduction](#). *Am Psychol.* 2000;55(1):5-14. doi:10.1037//0003-066x.55.1.5)

Atsparumas yra tai, kas suteikia žmonėms psichologinių jėgų susidoroti su stresu ir sunkumais.

Tai yra **psichikos jėgų rezervuaras**, į kurį žmonės gali pasitelkti prireikus, kad išgyventų nepalūždami.

Psichologai mano, kad **atsparūs asmenys gali geriau susidoroti su sunkumais ir atstatyti savo gyvenimą po kovos.**

Shi L, Sun J, Wei D, Qiu J. Recover from the adversity: Functional connectivity basis of psychological resilience. *Neuropsychologia* 2019;122:20-27. doi:10.1016/j.neuropsychologia.2019.04.011

resilience

Savijautos ir atsparumo tyrimų rezultatai

Kaip rodo atliktas tyrimas (Svence, 2015), savijautos ir atsparumo rodikliai koreliuoja ($r=0,709^{**}$, cit. Tauriņa&Svence, 2013).

Nustatyta matematinė ir statistiškai reikšminga koreliacija tarp **bendro atsparumo** rodiklio ir **eudaimonistinės gerovės** (*savęs priėmimas, teigiami santykiai su kitais, savarankiškumas, gebėjimas daryti įtaką aplinkai ir visuomenei, gyvenimo tikslingumas, asmeninis augimas ir priklausymo jausmas, autentiškumas*) ir **bendrosios savijautos** ankstyvos brandos amžiaus grupėje.

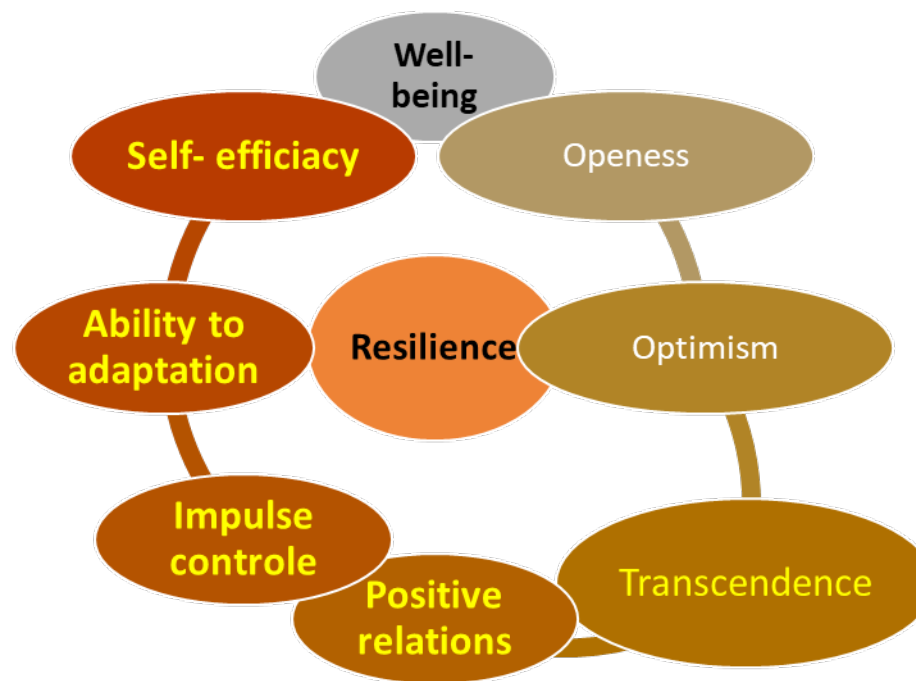
Žmonės, pasižymintys dideliu atsparumu, yra visiškai įsitikinę savo ateitimi, nusiteikę taip optimistiškai, kad sugeba daryti įtaką aplinkai ir visuomenei, turi ambicijų gyvenime ir visiškai priima save.

(Klohn et al., 1996; Tugade, Frederickson, 2004).

resilience

Atsparumo faktoriai bendrai, 1

- Kelių Latvijoje tyrimų metu (Tauriņa, 2012, Bērziņa, 2011, Putnina, 2013) buvo atskleistas reikšmingos koreliacijos tarp atsparumo rodiklių ir kai kurių gerovės indikatorių (Majors&Major,2009), tokių kaip **dvasingumas**, **transcendencija** ($r=0,695^{**}$, cit. Svence, 2015).
- Kiti tyrimai parodė, kad žmonės, turintys **aukštą atsparumo lygį**, taip pat turi **energingesnį požiūrį į gyvenimą**; jie **smalsūs ir atviri naujai patirčiai** (Klohn, 1996; Tugade, Frederickson, 2004, cit. Svence,2015).
- Taip pat įrodytas vidutinis glaudus ryšys tarp **atsparumo ir tarpasmeninės gerovės** ($r=.406^{**}$, cit. Svence,2015) vėlyvosios brandos amžiaus grupėje.

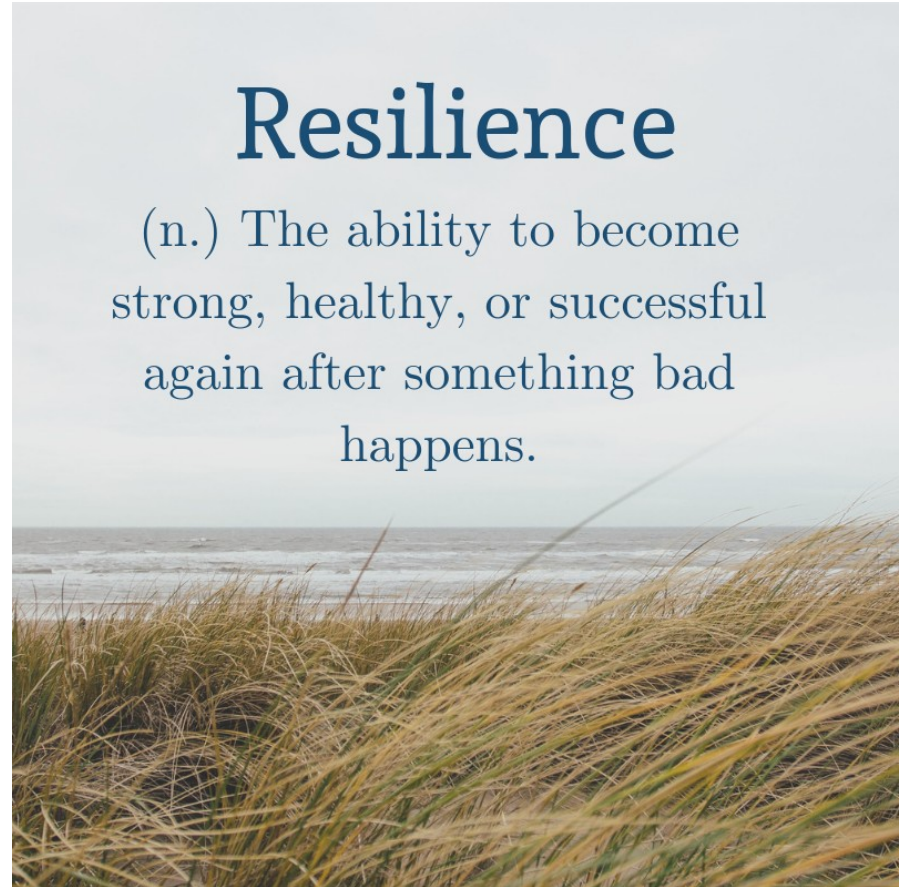


Atsparumo gebėjimas

- **Atsparumo gebėjimas** apima **optimizmą, tikėjimą, prasmės ar reikšmės jausmą, savarankiškumą, gebėjimą prisitaikyti, impulsų kontrolę, empatiją ir teigiamų santykių jausmą** (Masten and Reed, 2002),
- Asmenys, turintys aukštą atsparumo lygį, greičiausiai yra **pozityvesni savęs atžvilgiu**, taip pat jiems būdingas **didesnis palankumo ar priimtino ir sąmoningumo rodiklis** (Walton Viechtbauer, 2006; Brent Lucas, 2008) vyresnėje amžiaus grupėje.

Resilience

(n.) The ability to become strong, healthy, or successful again after something bad happens.



<https://content.thriveglobal.com/wp-content/uploads/2019/03/Resilience-1.png>

resilience



[Šis fotoattēls](#), autors: Nezināms autors, licencēts saskaņā ar licenci [CC BY-SA](#)

Mokytojų atsparumas. Apibrēžimai ir tyrimas Latvijoje

Pavyzdžiai iš tyrimų apie Mokytojų atsparumą

resilience

Tyrimas. Mokytojų atsparumo, perdegimo ir įsitraukimo į darbą koreliacija

Šio tyrimo tikslas buvo nustatyti, kokie veiksniai prognozuoja mokytojų įsitraukimą darbo vietoje, kokie veiksniai leidžia prognozuoti mokytojų atsparumą.

Metodai: Engaged Teachers Scale, ETS, Klassen, Yerdelen & Durksen, 2013, Maslach Burnout Inventory – General Survey, MBI – GS, Maslach, Jackson & Leiter, 1996, Resilience scale, RS, Wagnild & Young, 1993).

Pagrindinė užduotis buvo išsiaiškinti ryšį tarp mokytojo įsitraukimo į darbą, emocinio perdegimo ir atsparumo rodiklių.

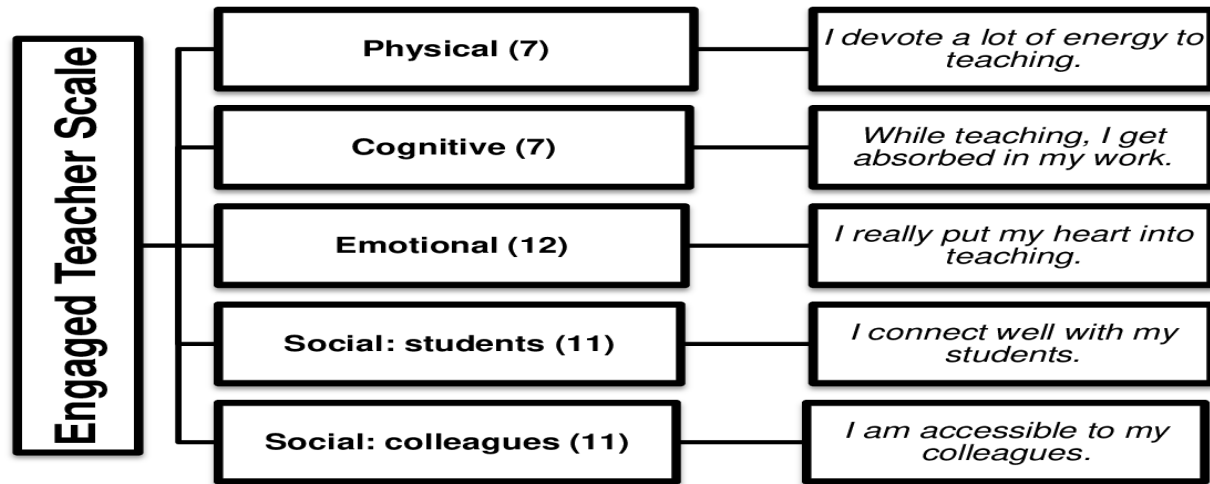
Imtis: 380 mokytojai iš keleto Latvijos regionų, 344 moterys (91%) ir 36 vyrai (9%) dalyvavo tyrime.

Procedūra: mokytojai užpildė tris apklausas internetu ir popieriniu formatu.

Kaip parodė rezultatai, mokytojų įsitraukimą į darbą teigiamai prognozuoja - atsparumo rodikliai, neigiamai – emocinio perdegimo rodikliai. Statistiškai reikšminga teigiama koreliacija tarp mokytojų įsitraukimo į darbą rodiklių ir atsparumo rodiklių, taip pat tarp įsitraukimo į darbą rodiklių, **atsparumo rodiklių** ir **profesinio efektyvumo rodiklio**, įtraukto į emocinio perdegimo tyrimą. Statistiškai reikšminga **neigiama** koreliacija nustatyta tarp mokytojų įsitraukimo į darbą rodiklių, atsparumo rodiklių ir cinizmo.

Mokytojai ir įsitraukimas į darbą

Klassen su kolegomis išskyrė tris pagrindines priežastis, dėl kurių mokslininkai tiria mokytojus: geriau įveikiama su darbu susijusia įtampa ir emocinis perdegimas; dažniau imasi aktyvių vaidmenų darbo vietoje ir prisideda prie mokyklos gyvenimo (pvz., padeda kolegoms) (e.g., supporting their colleagues) (Klassen, Aldhafri, Mansfield, Purwanto, Siu, Wong, & Woods-McConney, 2012a).

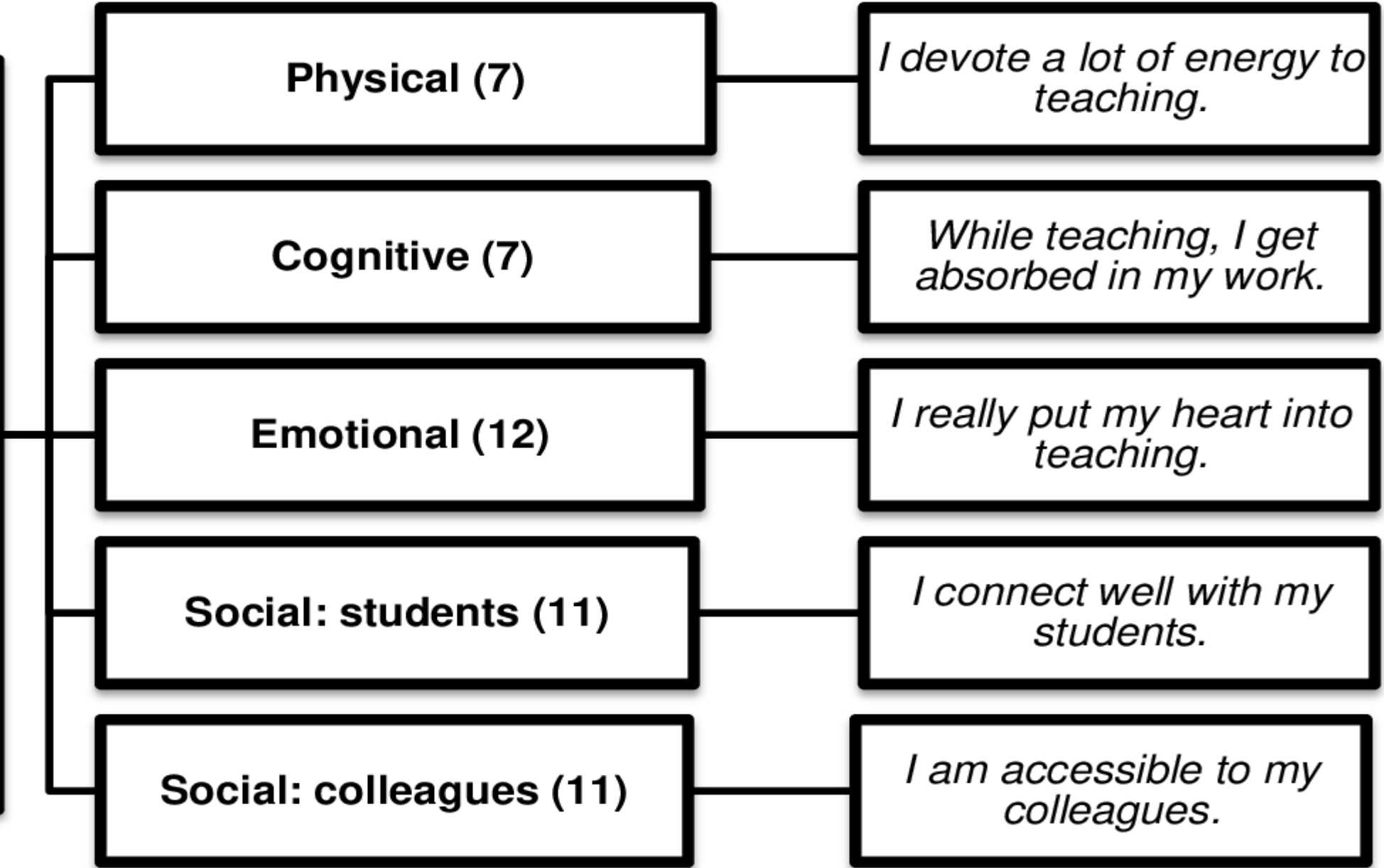


Įsitraukimas į darbą apibrėžiamas kaip „motyvuojanti sąvoka savanoriškam asmens išteklių paskirstymui atliekant pareigas, kurias lemia profesinis mokytojo vaidmuo“. (Klassen, Yerdelen & Durksen, 2013, p. 34, with reference to Christian, Garza & Slaughter, 2011). Tyrėjų teigimu, įsitraukimas į darbą pasižymi dviem aspektais – energija ir įsitraukimu (Bakker ir kt., 2011), kuris pasireiškia trimis lygmenimis: fiziniu, emociniu ir pažintiniu (Saks, 2006, cit. Klassen et al., 2013).

<https://d3i71xaburhd42.cloudfront.net/ffec94990a7911a29b160fc1b04f89fd32cabb2/4-Figure1-1.png>

resilience

Engaged Teacher Scale



resilience

Mokytojų įsitraukimo į darbą faktoriai

Tyrėjai išsiaiškino, kad dalyvavimas yra teigiamai susijęs su organizaciniais ištekliais, tokiais kaip **bendraamžių parama, grįžtamasis ryšys apie veiklą, asmeniniai ištekliai**, pvz., **saviveiksmingumas, savarankiškumas, savigarba** (Bakker, Schaufeli, Leiter ir Taris, 2008), **saviveiksmingumas, ir optimizmas** (Xanthopoulou, Bakker, Demerouti & Schaufeli, 2007), **autonomija ir priklausymo** organizacijai jausmas (Mauno, Kinnunen & Roukolainen, 2007). Įsitraukimas į darbą taip pat siejamas su **emociniu stabilumu, nuovargiu, sąžiningumu** ir **adaptyviu perfekcionizmu** (Langelaan, Bakker, van Doornen & Schaufeli, 2006; Zhang, Gan, & Cham, 2007).



resilience

Mokytojų perdegimo faktoriai

Pagal Europos profesinių sąjungų švietimo komiteto ataskaitą, kuri remiasi tyrimais atliktais 30 Europos šalių, įskaitant Latviją, mokytojų darbe yra **keturi pagrindiniai darbo aplinkos stresoriai**:

- (1) didelis darbo krūvis ir intensyvumas,
- (2) vaidmens/rolės perkrova,
- (3) per daug mokinių klasėje,
- (4) netinkamas mokinių elgesys klasėje.

Ataskaitoje teigiama, kad šie veiksniai gali lemti pagrindines su **stresu mokykloje susijusias problemas: perdegimą, nelankymą ir įvairias sveikatos problemas**. (ETUCE, 2011).

Tyrimo rezultatai parodė, kad **Latvijoje** mokytojo darbui keliami per dideli emociniai reikalavimai, taip pat **formuojamas poreikis nerodyti emocijų (64%)** ir kad apie pusė tyrimo dalyvių-mokytojų yra ant perdegimo ribos (**49%**).

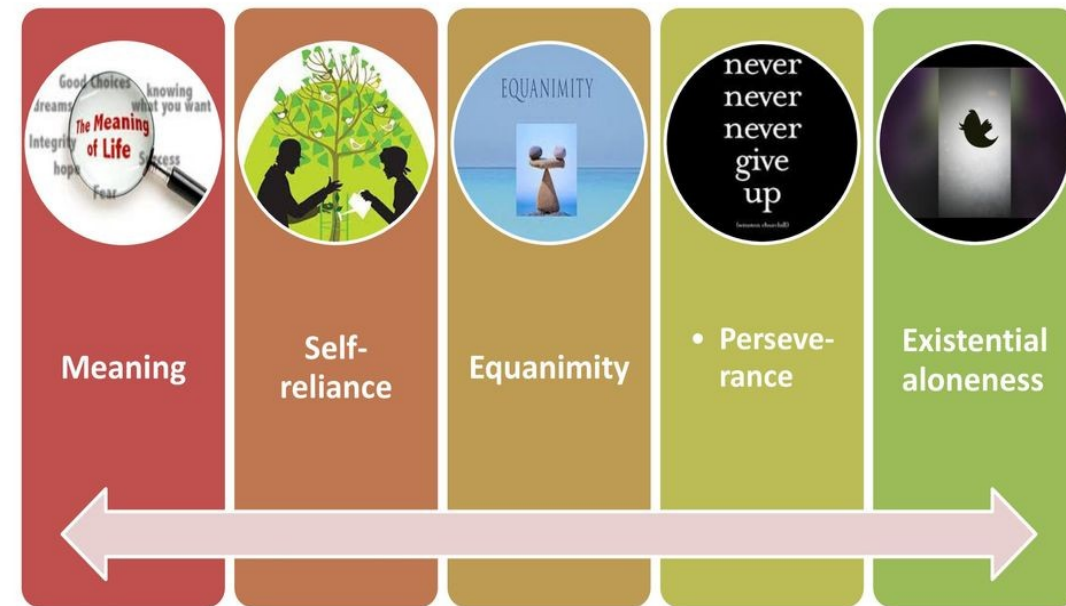


resilience

Atsparumas pagal Wagnild & Young (1993)

Vienas iš plačiausiai naudojamų modelių, apibrėžiančių atsparumą kaip asmenybės bruožų rinkinį, pasiūlė JAV mokslininkai Wagnild ir Young 1993 metais (Wagnild & Young, 1993). Autoriai paaiškino atsparumo fenomeną kaip asmenybės savybių rinkinį, kuris palengvina individo **adaptaciją**. Asmenys, turintis didelį atsparumą, **geba prisitaikyti, susibalansuoti ir išvengti potencialiai žalingo streso poveikio slegiančių sunkumų akivaizdoje** (Wagnild & Young, 1993).

Model of resilience
(Wagnild & Young, 1993)



resilience

Apie mokytojų atsparumą – faktoriai, problemos

Mokslininkai nustatė, kad **mokytojų atsparumą** didina individualūs veiksniai, tokie kaip **stiprus savarankiškumas, aukšta motyvacija, etiniai tikslai, lankstumas ir humoro jausmas** (Price, Mansfield & McConney, 2012), taip pat įvairūs socialiniai veiksniai, susiję su mokytojo darbu, pavyzdžiui, **gebėjimas efektyviai dirbti vadovaujant administracijai (Price et al., 2012), mentoriaus pagalba, palankus psichologinis klimatas mokykloje** (Gibbs & Miller, 2014), **geri santykiai su kolegomis** (Peters, 2011), **teigiamas profesinės veiklos įvertinimas, materialinė parama ir profesinio tobulėjimo galimybės** (Crosswell & Beutel, 2013).

Tyrėjai taip pat remiasi ankstesnių tyrimų duomenimis, kad **atsparūs mokytojai** yra labiau veiksmingi savo darbe (Gu & Day, 2007).

Savo ruožtu sumažėjęs **atsparumas gali reikšti blogesnę mokytojų sveikatą ir nebuvimą darbe, prasčiau tvarkomą besimokančiųjų mokymosi aplinką, o darbdaviams – gerų mokytojų savigarbos praradimas ir investicijų į mokytojų rengimą praradimas** (Gibbs & Miller, 2014).



Rezultatai

Kaip parodė gauti rezultatai, mokytojų įsitraukimą į darbą teigiamai prognozuoja **atsparumo** rodikliai (**saviorganizacija, pasitikėjimas savimi, gyvenimo priėmimas**) ir **profesinio efektyvumo** rodiklis: **saviorganizacijai tenka 28.72%** ($p < 0.001$) **bendro mokytojų įsitraukimo rodiklio, 27.24%** ($p < 0.001$) **emocinis įsitraukimas, 21.05%** ($p < 0.05$) – **kognityvinis įsitraukimas, 14.38%** ($p < 0.05$) **socialinis mokytojų įsitraukimas į ryšius su mokiniais, 18.89%** ($p < 0.001$) – **socialinis mokytojų įsitraukimas į santykius su mokytojais; pasitikėjimas savimi** paaiškina 21,05% ($p < 0.05$) **kognityvinio įsitraukimo rodiklio, o gyvenimo priėmimas** paaiškina 28% ($p < 0.01$) **viso mokytojų įsitraukimo rodiklio ir 27,24%** ($p < 0.001$) **emocinio įsitraukimo rodiklio; profesinio efektyvumo** rodiklis paaiškina 29,45% ($p < 0.001$) **viso mokytojų įsitraukimo į darbą rodiklio, 20.12%** ($p < 0.001$) **emocinio įsitraukimo rodiklio, 27.96%** ($p < 0.001$) **kognityvinio įsitraukimo rodiklio, 20, 34%** ($p < 0.001$) - **mokytojų socialinio įsitraukimo į santykius su mokiniais rodiklio, 14.46%** ($p < 0.001$) **mokytojų socialinio įsitraukimo į santykius su kolegomis rodiklio.**

resilience

Poveikis	R ²	F	B	β
Atsparumo faktoriai				
Konstance	0,19	29,18 ***	7,08	
Saviorganizacija			0,14	0,29 ***
Pasitikėjimas			-0,04	-0,07
Gyvenimo priėmimas			0,14	0,24 **
Perdegimo savybės				
Konstance	0,14	29,18 ***	17,78	
išsekimas			-0,31	-0,15 *
Cinizmas			-0,36	-0,17 **
Profesinis efektyvumas			0,59	0,20 ***

Kokie kintamieji gali prognozuoti mokytojų įsitraukimą į darbą svariau?

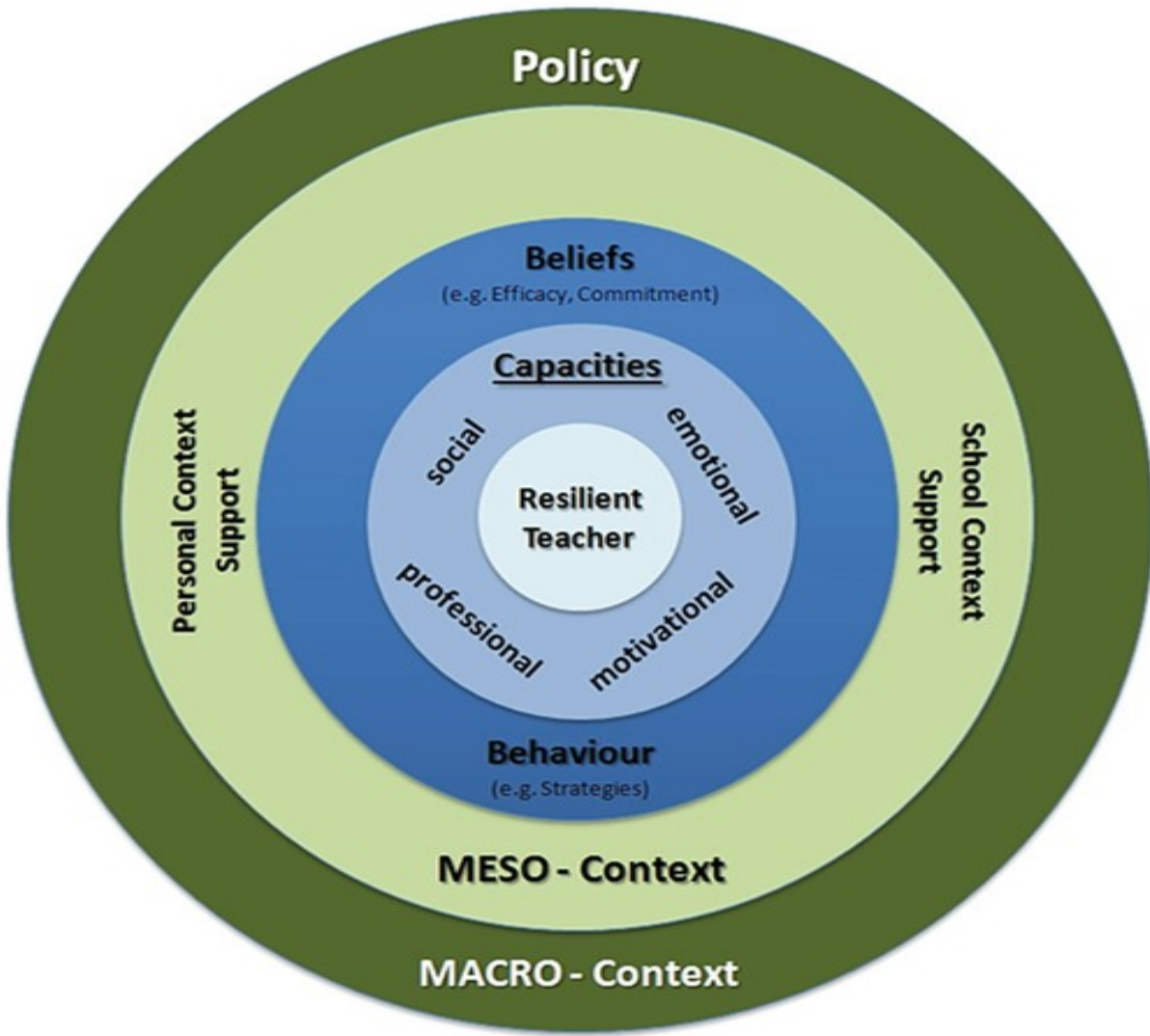
Mokytoja(s) ir jo(s) atsparumas krizės situacijoje

Viena vertus, krizinėse situacijose mokytojai **turėtų būti atsparūs**, žinoti ne tik dalyko didaktiką, bet ir išmanyti technologijas, mokinių psichologiją, klasės valdymą, savireguliaciją, laiko planavimą, atjautą sau ir kt.

Kita vertus, krizinėse situacijose mokytojai turi sulaukti ir paramos.

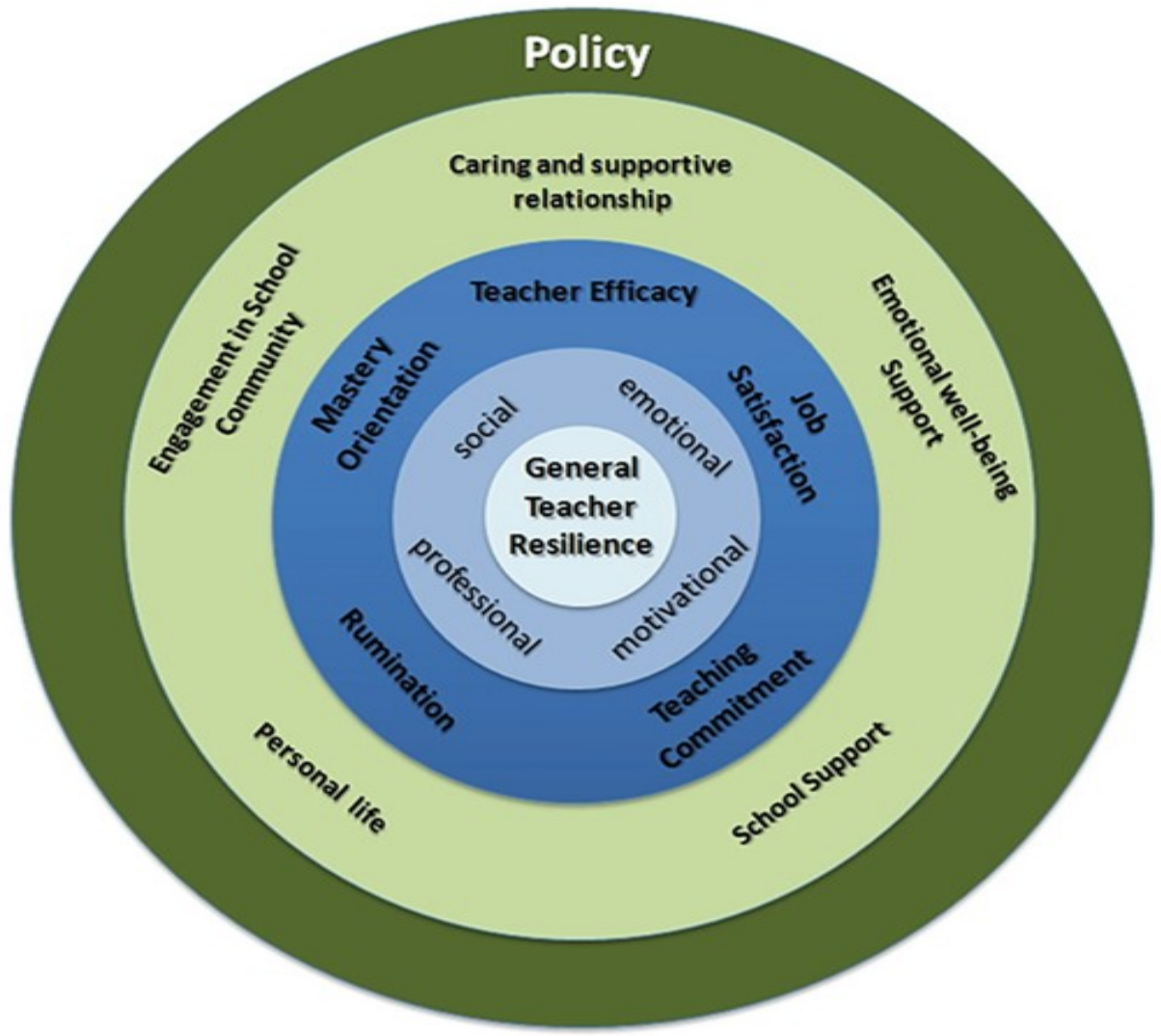
Parama gali būti taikoma įvairiais lygiais – *politiniu, ekonominiu, instituciniu, šeimos ir draugų, kolegų lygiu.*

resilience



Concepts of ENTREE

Peixoto et.al,2014



Measures of the TRSR



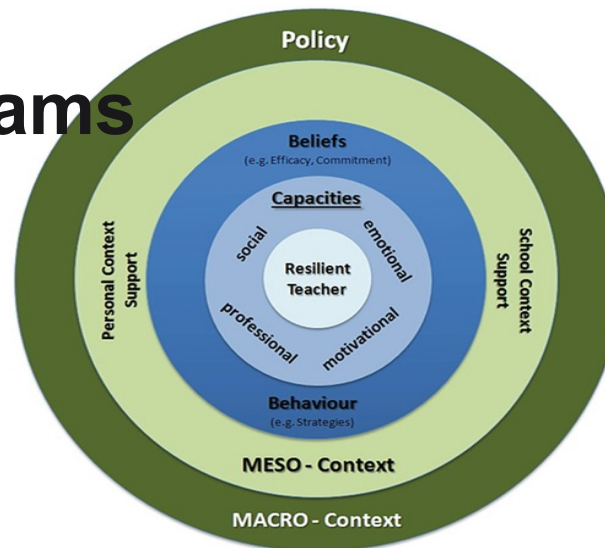
Socialinė/politinė parama mokytojams

Šis **socialinis-ekologinis modelis** buvo sukurtas kaip Europos Sąjungos finansuojamo projekto „Mokytojų atsparumo didinimas Europoje“ (**ENTREE**) pagrindas.

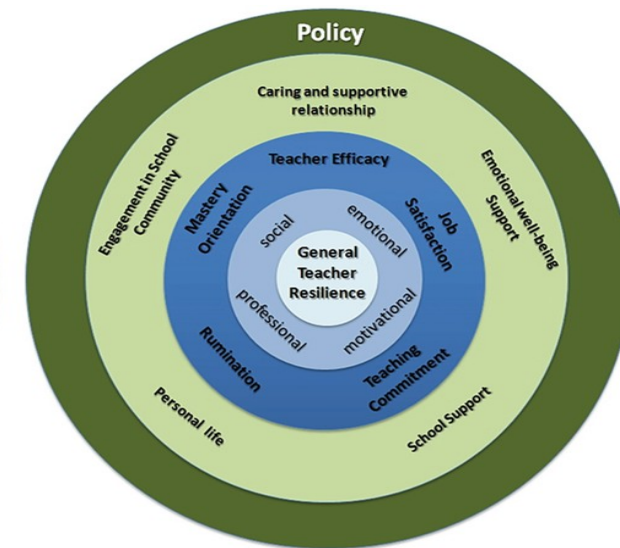
Autoriai pripažįsta **mokytojų atsparumo** sistemą kaip politikos dalį, įtraukimą į mokyklos bendruomenę, palaikančius santykius ir parama bendrai koreliuoja su gerove.

[https](https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/toolkitsforschools/detail.cfm?n=3205)

[://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/toolkitsforschools/detail.cfm?n=3205](https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/toolkitsforschools/detail.cfm?n=3205)



Concepts of ENTREE



Measures of the TRSR

Peixoto et.al, 2014

resilience

Tyrimo aktualumas

resilience

Įvairių tyrimų meta analizė atskleidžia daug duomenų apie švietimo sistemos atsparumą, parodo mokytojų atsparumo aktualijas (Vokietija, Malta, JK, Prancūzija, Rusija, Afrika, Australija, Portugalija, Airija ir kt.)

Visi autoriai daugiausia dėmesio skiria atsparumui švietimo kontekstuose, jie apima įvairias švietimo sistemos dalis, tokias kaip *mokytojų profesinis tapatumas ir atsparumas, atsparumas susidūrus su iššūkiiais, mokymo sistema Europoje ir atsparumas kaip mokyklos mokymo programos dalis.*

resilience

Atsparumas - Atsparumas - ką reiškia atsparumas kaip sąvoka? 1

- Skirtingi teoriniai objektyvai sutelkia dėmesį į **skirtingus** šio konstrukto **aspektus** psichologijoje. Kai kurie metodai teikia pirmenybę asmens vaidmeniui. Kai kurie autoriai (Pretsch et al., 2012, cit. Beltman, Mansfield, 2018) svarsto šį konstrukta iš **individualumo ar asmenybės pusės**: „atspari asmenybė“ ir „atsparumas kaip asmeninis išteklius“.
- Naujausi tyrimai apie **atsparumą švietime** daugiausia dėmesio skiria **socialiniam ir ekologiniam požiūriui**. Šis dėmesys „nukreipia mūsų dėmesį nuo atskirų mokytojų gyvenimo „čia ir dabar“ ypatumų ir kontekstualizuoja jų patirtį platesnėje socialinėje, kultūrinėje ir politinėje arenoje“ (Johnson et al. 2014, cit. Beltman, Mansfield, 2018).

resilience

Atsparumas - ką reiškia atsparumas kaip sąvoka? 2

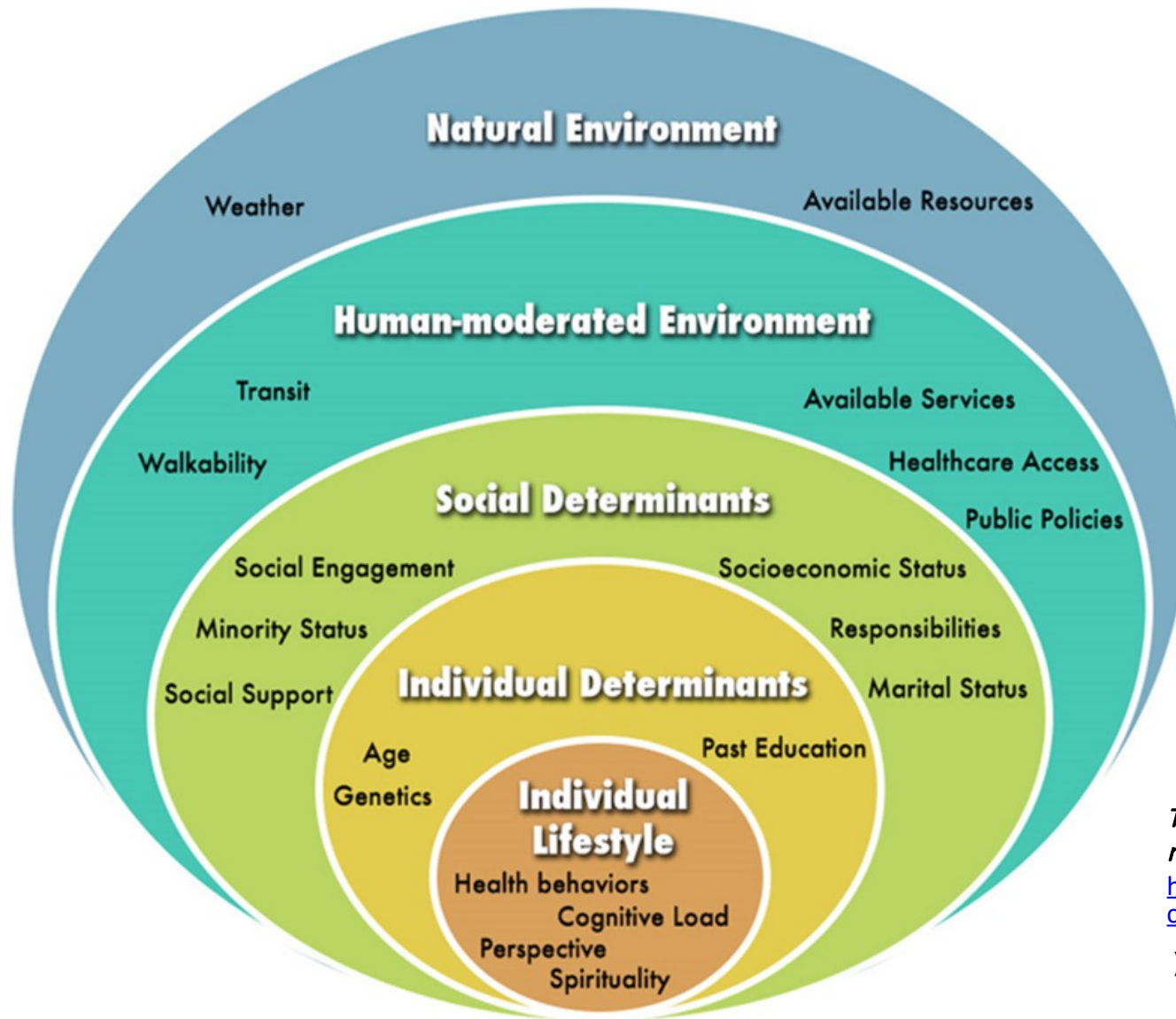
- Autoriai aprašė mokytojo atsparumo sąvoką trimis požiūriais:
- 1. .. atsparumas tarpininkauja **makrolygio politikos kontekstams ir mezo lygio išoriniams kontekstams**, kas turi įtakos mokymuisi ir vystymuisi (*Day and Leithwood 2007; Gu et al. 2008; Gu and Johansson 2013; Leithwood et al. 2006, 2010; Robinson et al. 2009; Sammons et al. 2011*).
- 2... kaip **asmenybė** mokytojas turi parodyti gebėjimą augti ir tobulėti, siekdamas asmeniniu ir profesiniu prasmingų tikslų.
- 3... mokytojų atsparumas yra „**sugebėjimas išlaikyti pusiausvyrą** ir įsipareigojimo bei veiksmų laisvės jausmą kasdieniauose pasauliuose, kuriuose mokytojai moko“.(Gu,2018).

Atsparumas - ką reiškia atsparumas kaip sąvoka? 3

Atsparumas socialinio - ekologinio modelio požiūriu

Mokytojų atsparumas grindžiamas ne tik asmenybės bruožais, bet ir socialine politine parama, mokyklų vadovais, mokyklos organizacine kultūra, kvalifikacijos tarnybomis (streso mažinimo, gerovės, stiprybių, klasės didaktikos mokymai ir kt.).

- „... šiuo metu, kai šiuolaikinis mokymo peizažas darosi vis **sudėtingesnis ir įvairesnis**, o mokytojų profesinis pasaulis apgyvendintas nuosekliomis ir nuolatinėmis **vyriausybės politikos reformomis**, kurios padidino jų išorinę atskaitomybę, **darbo sudėtingumą** ir **emocinių krūvių**, suprantant, kodėl ir kiek mokytojų yra gebantis **valdyti sudėtingumo iššūkių**“ (Gu, 2018).



The general Social- ecological model of resilience factors (
<https://bmcgeriatr.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12877-020-01965-2>
)

resilience

Atsparumo lavinimo pavyzdžiai

- **Penn Resilience Program – PRP** (Seligman et al, 1999),
- **Master Resilience Trainer – MRT.** (Gillham, Reivich, & Jaycox, 2008 Reivich & Seligman),
- **Adaptive Learning Systems – ALS** (Jackson & Watkin, 2004),
- **Hardiness Training** (Khoshaba, Maddi, 1999),
- **Achieving Personal Excellence - APEX** (Gillham et al., 1991; Reivich, Shatte & Gillham, 2003).

-

BRITE

<https://www.brite.edu.au/>

resilience

Pagrindinės temos mokytojų atsparumo programose

Yra keletas intervencijų su praktikuojančiais mokytojais pavyzdžių:

- 1) **Streso valdymo** mokymai ir **klasės valdymo** strategijos - turėjo teigiamos įtakos pradedančiojo mokytojo gerovei;
- 2) **Relaksacinė terapija** - buvo taikoma siekiant sumažinti mokytojo įtampą;
- 3) **Mindfulness** (dėmesingo įsisąmoninimo) **ugdymas** - *Sąmoningumo ir atsparumo ugdymas švietime* (CARE) pagerino mokytojų **savijautą**, taip pat **sumažinti perdegimo riziką**, į **dėkingumą orientuota intervencija**. Autoriai pripažino, kad teigiamai paveikė mokytojų pasitenkinimą gyvenimu ir asmeninio pasiekimo jausmą, taip pat sumažino emocinį išsekimą ir nuasmeninimą.

<https://www.brite.edu.au/>Susan Beltman, Caroline F. Mansfield, Marold Wosnitza, Noelene Weatherby-Fell, and Tania Broadley

resilience

Kita mokytojų atsparumo programų koncepcija

Tyrimo autoriai pripažino bendrus kitų tyrimų principus. Anksčiau įrodymais pagrįstą atsparumo sistemą kūrė kiti (Mansfield ir kt., 2016),

ir ji buvo pagrįsta **penkiomis pagrindinėmis temomis:**

- 1) **supratimas ir atsparumo ugdymas** (kodėl mokytojo atsparumas yra svarbus; atsparumo procesas),
- 2) **santykiai** (paramos tinklų kūrimas; efektyvi komunikacija),
- 3) **gerovė** (atsakas į stresą; darbo-gyvenimo balansas),
- 4) **motyvacija** (saviveiksmingumas, pagalbos ieškojimas) ir
- 5) **emocijos** (optimistinis mąstymas; emocijų valdymas).

<https://www.brite.edu.au/>Susan Beltman, Caroline F. Mansfield, Marold Wosnitza, Noelene Weatherby-Fell, and Tania Broadley

resilience

BRiTE, Atsparumo ugdymas mokytojų rengime, 4

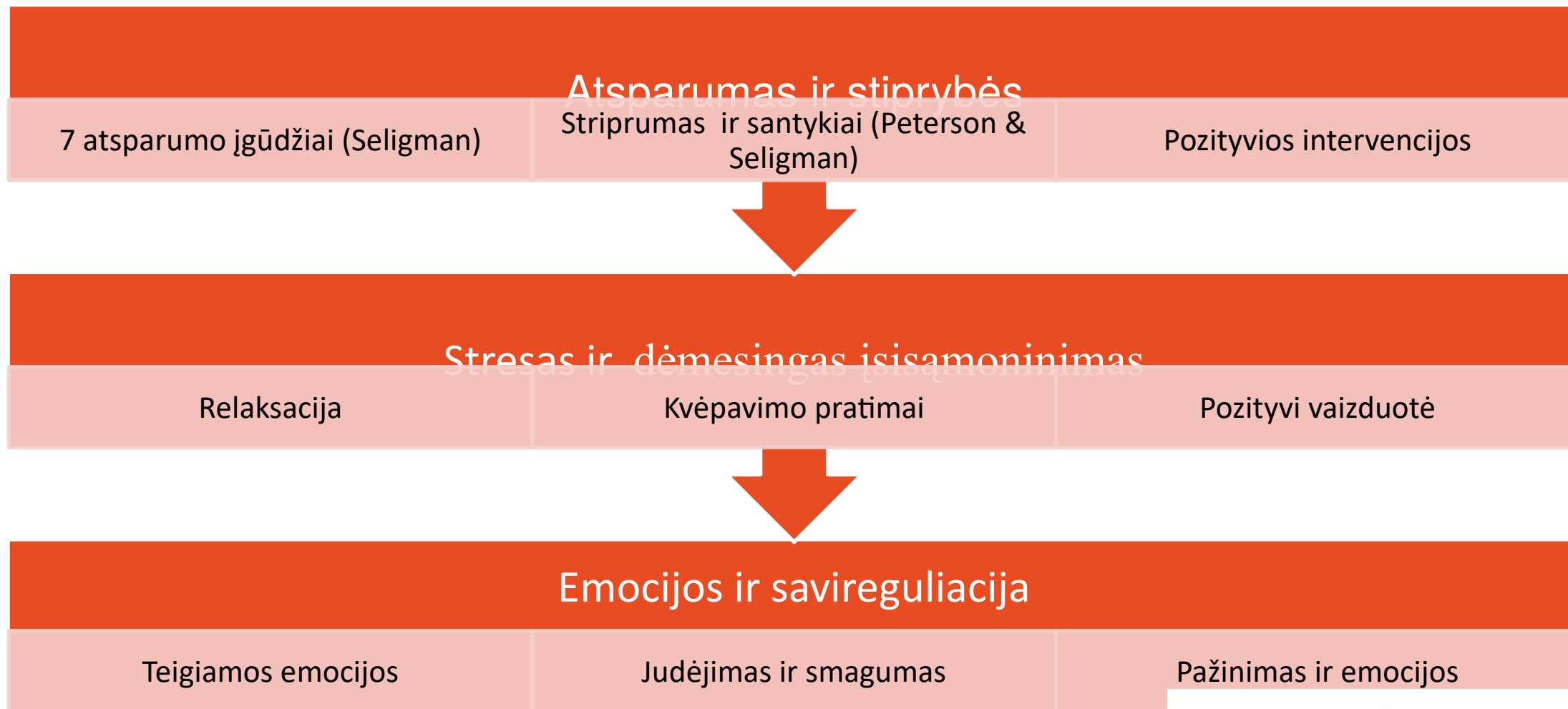
Autoriai iš BRiTE pateikia penkias kitas, bet panašias temas: 1) atsparumo ugdymas, 2) santykiai, 3) gerovė, 4) iniciatyvos prisiėmimas, 5) emocijos.

Rezultatai parodė, kad prieš ir po BRiTE diegimo žymiai padidėjo visos atsparumo priemonės. Be to, žymiai padidėjo mokymo veiksmingumas ir dvi įveikos skalės.

<https://www.brite.edu.au> Susan Beltman, Caroline F. Mansfield, Marold Wosnitza, Noelene Weatherby-Fell, and Tania Broadley

resilience

Internetinės programos mokytojams Latvijoje, Lietuvoje ir Slovakijoje (kuriamos)



resilience

Ačiū už dėmesį!

Vertimą atliko Jovita Bagdonavičiūtė

